

Orde

THEMA

DUURZAAMHEID

VERDIEPING

**ESG IN DE FISCALE
PRAKTIJK**

SLAG OM TALENT

NIEUWE GENIEËN VINDEN:
HOE DOE JE DAT?

DE ZAAK VAN

**NA TWEE AFWIJZINGEN
VOLUIT WINNEN IN CASSATIE**

INEKE KOELE (THE FLORIS)

**'WE MOETEN IN DEBAT
BUITEN DE VAKBLADEN'**

OLGA MENDER & VEERLE DROK

**'OVERHEID, MAAK
EENS PLANNEN VOOR
DE LANGE TERMIJN!'**

ARTIS GROOTE MUSEUM

Ga voor alle info naar grootemuseum.nl

VRIENDEN
LOTERIJ

Provincie
Noord-Holland

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Gemeente Amsterdam

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Zedehoff
Fonds

VSBfonds.
Iedereen doet mee

TBI FUNDATIE

GIESKES-STRIJBIS
FONDS

Orde

COLOFON

Orde is een uitgave van de NOB
Het magazine wordt gratis verstrekt aan leden.

Redactieadres
Postbus 2977
1000 CZ Amsterdam
tel. 020 – 514 18 80

Gastredacteuren
Veerle Drok
Olga Menger

Redactie
Bastiaan Bergink
Henk Koller
Eefje Simpelaar

Concept & realisatie
Monte Media

Medewerkers
Henk Bergman
Flóri Hofman
Astrid Klein Sprokkelhorst
Paul Laseur
Lizanne Schipper
Trudeke Sillevius Smitt

Eindredactie
Rentsje de Gruyter

Art direction & vormgeving
Nienke Katgerman

Coverbeeld
Friso Keuris

Advertenties
Bureau Van Vliet, Zandvoort
tel. 023 – 571 47 45

Ten overvloede zij vermeld dat de meningen in de artikelen en interviews die van de auteurs resp. de geïnterviewden zijn en niet noodzakelijkerwijs die van de NOB.

© NOB 2022

4 VOORWOORD
Verkenning

4 START VAN DE ORDE
Nieuws van de NOB

5 COLUMN
Foute keuze

6 ONDER DE LOEP
Seamless Taxation
voor het mkb

THEMA

DUURZAAMHEID

8 ACHTERGROND
Graag wat groener

12 VERDIEPING
ESG: Geen ontkomen aan

16 INTERVIEW
VEERLE DROK & OLGA MENGER
'De vervuiler betaalt lang niet altijd'

20 IN BEDRIJF
Hoe verleid je talent, op een te krappe arbeidsmarkt?

24 INTERVIEW
NLFISCAAL
Een niet-commerciële uitgever

28 INTERVIEW
THE FLORIS
Breed debat over fiscale zaken

31 TWEEDE LEVEN

32 DE ZAAK VAN
RUUD DE JONG

35 PROFIEL
SIGRID HEMELS

36 LEDENNIEUWS, BENOEMINGEN,
TRANSFERS & TRAININGEN

VOORWOORD

VERKENNING

Wij belastingadviseurs lozen geen giftige stoffen in rivieren. Voor ons werk zijn geen olieverslindende machines nodig en we jagen geen CO₂ de lucht in of stikstof in de grond. Als we ons vlieggedrag matigen en in ons bedrijfsrestaurant biologisch eten serveren, zijn we als beroepsgroep behoorlijk duurzaam. Of niet? Ook een advies kan duurzaam zijn of juist duurzaamheid ontberen. De inhoud van ons werk kan groot verschil maken voor het klimaat, voor het welzijn van mensen over de hele wereld. Voor een duurzaam belastingadvies moeten we thuis zijn in de groeiende hoeveelheid beprijzingen en alle maatregelen waarmee de overheid het bedrijfsleven wil stimuleren tot groen gedrag. Dat vergt inspanning, maar ligt ons van nature goed. Dat is de taal van de fiscaliteit die we in onze opleiding hebben leren spreken. Maar voor een houdbaar advies is ook noodzakelijk dat de maatschappij dat begrijpt. Ondernemingen moeten het kunnen uitleggen aan hun belanghebbenden. Wat verwachten werknemers en investeerders? Maar ook: leidt de keuze voor een bepaalde belastingstrategie niet tot een hogere rente bij de bank? Grote ondernemingen hebben misschien een expliciete ESG-strategie, maar ook dga's weten heel goed wat er speelt bij hun belanghebbenden. Het gesprek daarover moeten we durven aangaan. Daarvoor zijn andere vaardigheden nodig dan de klassieke, en daar besteedt de NOB in de opleiding de nodige aandacht aan. Erover lezen helpt ook. Vandaar dit themanummer over ESG, waarin gast-redacteur Veerle Drok ons meeneemt op verkenning in het veelzijdige landschap van fiscaliteit en duurzaamheid. Tot slot: voor u ligt het laatste papieren exemplaar. ORDE verschijnt vanaf 2023 online. Hoe, en wanneer exact? Dat leest u in onze nieuwsbrief.

NIELS BOEF
VOORZITTER NOB

JAARCONGRES

ESG IN DE FISCALITEIT

Eindelijk weer een live NOB-jaarcongres. Dat vond plaats op 30 juni, met als dagvoorzitter Froukje Janssen. Op het thema 'ESG in de fiscaliteit' kwamen 700 leden en relaties af. Een actueel onderwerp: ook het fiscale beleid van bedrijven wordt steeds vaker beoordeeld met ESG-standaarden. In zijn jaarrede blikte NOB-voorzitter Niels Boef terug op het afgelopen jaar en stuurde staatssecretaris Marnix van Rij een videoboodschap. Verschillende professionals belichtten de ESG-doelen en vakgenoten gingen in gesprek over wat ESG in de praktijk betekent. Uit de wervelende debatfinale tussen de winnaars van Masterclass Argumenteren kwam Ilse Lagerweij van DLA Piper als winnaar uit de bus.

Zie de website voor een uitgebreide terugblik op het congres.

COMMENTAAR OP WETSVOORSTELLEN

De Commissie Wetsvoorstellen publiceerde sinds het verschijnen van de laatste Orde de volgende commentaren op wetsvoorstellen:

- ◆ **Fiscale Verzamelwet 2023**
- ◆ **Fiscale verzamelwet 2024** (internetconsultatie)
- ◆ **Pakket Belastingplan 2023**
- ◆ **Wijziging Waterschapswet en Waterwet** (internetconsultatie)
- ◆ **Wet Openbaarmaking Winstbelasting**

COLUMN

FOUTE KEUZE

Het overheidsbeleid gericht op verduurzaming van de economie en terugdringen van de CO₂-uitstoot, is tot nu toe niet erg effectief. Maar wat de Club van Rome, Al Gore en het Klimaatakkoord van Parijs in geen 50 jaar voor elkaar kregen, heeft president Poetin in één klap gefixt, door de wereld in een acute energiecrisis te storten. En ons te raken waar het pijn doet: in onze beurs. De torenhoge gasrekening blijkt veel mensen wél ertoe aan te zetten de thermostaat in huis een paar graden omlaag te draaien. En de vraag naar zonnepanelen en warmtepompen schiet omhoog. Door de explosieve prijsstijging van diesel en benzine is elektrisch autorijden ook ineens een stuk aantrekkelijker. Daar hoeft de overheid niets voor te doen.

Goed nieuws, zou je zeggen, in onze strijd tegen de opwarming van de aarde. Het toont maar weer eens aan dat verduurzaming vooral via de portemonnee werkt. Met idealisme en goed gedrag alleen kom je er niet. Nederlanders worden pas wakker als iets geld gaat kosten.

Maar wat doet de regering? Die komt hals-overkop met een energieplafond, om het financiële leed voor burgers zoveel mogelijk te verzachten. Waarmee de enige effectieve prikkel om eindelijk af te kicken van onze verslaving aan fossiele brandstoffen meteen weer wordt gedoofd.

In klimaatkwesties kiest dit kabinet er liever voor om goed gedrag te belonen, met subsidies en belastingvoordelen. Ook al blijkt steeds weer dat afstraffen van onwenselijk gedrag, met forse prijsverhogingen, een veel kortere weg is om klimaatdoelen te bereiken. Kabinet, vergeet de wortel eens en pak wat vaker de stok.

MR. DR. PAUL LASEUR

Oud-advocaat, nu economisch journalist en presentator/columnist bij BNR Nieuwsradio

HORIZONTALAAL TOEZICHT

LEDENBIJEENKOMST

Zo'n 35 leden waren 12 september aanwezig bij een ledenbijeenkomst over horizontaal toezicht voor fiscaal dienstverleners (HT FD). Een delegatie van de Belastingdienst lichtte het onderwerp toe. 'HT FD is een samenwerkingsvorm tussen fiscaal dienstverleners, hun klanten en de Belastingdienst', aldus handhavingsregisseur Jon Hornstra. Het NOB-bestuur besluit op korte termijn of er een koepelconvenant komt op basis van de Notitie Uitgangspunten HT FD.

SEMINAR

DOEN OF LATEN?

De Nederlandse orde van advocaten (NOvA) organiseert in samenwerking met de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG), de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) op 14 december het seminar 'Doen of laten?' in Nieuwspoort Den Haag. Het thema is de rol en verantwoordelijkheid van beroepsorganisaties en beroepsbeoefenaren bij dienstverlening aan mensen met beperkte zelfredzaamheid.

Scan de QR code voor meer informatie en aanmelding

DILEMMAPP

DOWNLOAD HIER DE DILEMMAPP EN DOE MEE!

OESO-RAPPORT

SEAMLESS TAXATION VOOR HET MKB

Onlangs verscheen het OESO-rapport 'Towards seamless taxation'. Oftewel: 'Op naar een naadloze belastingheffing'. Dat zou het voor mkb-bedrijven eenvoudiger kunnen maken om aan hun verplichtingen naar de fiscus toe te voldoen. Hoe werkt zoiets?

Bijzonder aan het rapport dat de OESO recent publiceerde, is dat het grotendeels geschreven is door de Nederlandse Belastingdienst, met steun van het zogeheten Forum on Tax Administration's Community of Interest on SMEs. Het is een vervolg op een eerder rapport, 'Tax Administration 3.0: The Digital Transformation of Tax Administration'.

Een naadloze belastingheffing zou voor mkb-bedrijven tot een min of meer onzichtbare Belastingdienst leiden. Het heffingsproces is dan als het ware geïntegreerd in het ecosysteem van een ondernemer, door middel van een digitale rekening-courantverhouding. Per transactie draagt die automatisch btw en inkomstenbelasting af en verliesverrekening zou langs dezelfde weg plaatsvinden.

De mkb'er is zo verlost van hinderlijke 'herendiensten' jegens de Belastingdienst. Hij hoeft geen fiscale gegevens meer te verzamelen en aan te leveren. Het spreekt vanzelf dat dit niet alleen om een verregaande, voortdurende digitalisering vraagt van de Belastingdienst, maar ook om een omslag in het functioneren van de dienst.

De klassieke bureaucratische structuur zal moeten verdwijnen en de positie van de overheid ten opzichte van burgers en bedrijven verandert dan ook, legt Marcel Snippe, hoogleraar Fiscale Economie, in vakblad *NTRF* uit. Teams moeten multidisciplinair zijn en fiscale medewerkers ook digitaal onderlegd.

Maar dat is niet het enige. Het gebruik van nieuwe technologieën vraagt om participatie van burgers: invoering ervan is onwenselijk voordat een breed publiek hiervan kennis heeft genomen of deelneemt aan besluitvorming erover. De overheid zou dat draagvlak kunnen creëren via bestaande fora, zoals die voor fiscaal dienstverleners, horizontaal toezicht, salaris en maatschappelijke dienstverleners.

Naadloze belastingheffing is onderdeel van een groter plan van de regering om te komen tot één overheid, die als een schil om de ondernemer heen ligt. De mkb'er staat daarbij centraal: hij hoeft nog maar één keer zijn gegevens te verstrekken en de gebruikte begrippen zijn eenduidig. Een probleem dat hierbij wel kan ontstaan, is dat de ondernemer een 'Big

Brother is Watching You'-gevoel krijgt. Burgers hebben immers op dit moment weinig vertrouwen in het oplossend vermogen van politiek en bestuur, zoals de Koning ook zei in zijn Troonrede. Het zou een idee kunnen zijn om de implicaties van zo'n 'één overheidssysteem' aan burgerberaden voor te leggen. Die bestaan in Nederland nog niet. Maar Nederland zou het voorbeeld van onze buurlanden kunnen volgen, stelt bijvoorbeeld schrijver Eva Rovers, en ook burgerberaden kunnen invoeren. ■

MR. DR. ASTRID KLEIN SPROKKELHORST

Jurist, journalist en beëdigd vertaler met een fiscale specialisatie

NOB/LOF-SCRIPTIEPRIJS 2022

**EN DE WINNAAR IS...
CARMEN NOORLANDER**

Carmen Noorlander kreeg afgelopen september de NOB/LOF-scriptieprijs 2022 uitgereikt voor haar onderzoek 'Frictie rondom de Unierechtelijke platformfictie'.

'Tijdens mijn master fiscale economie kwamen ook de nieuwe btw-regels voor e-commerce aan bod. Vooral de platformfictie interesseerde me: dat is een soort puzzel waarbij je verschillende richtingen op kan gaan. Volgens de regeling zijn platformen voortaan btw op de verkoop verschuldigd aan de consument, in plaats van aan de leverancier.

'De belangrijkste vraag in mijn onderzoek was of dit aan te merken valt als goede belastingwetgeving. Platformfictie geldt

alleen voor platforms die de goederenlevering faciliteren. Een belangrijke aanbeveling die ik heb gedaan, is om het begrip faciliteren te beperken. Dan vallen onder de platformfictie alleen de platformen die voldoende betrokken zijn bij de goederenlevering om daadwerkelijk aan de btw-verplichting te kunnen voldoen. Nu vallen ook platformen onder de regeling die heel weinig informatie over de goederenlevering hebben.'

VROUWENNETWERK

ONTBIJTSESSIE

De allereerste fysieke bijeenkomst van het NOB-Vrouwennetwerk vond plaats op 14 september. De vraagstelling waarover de ruim 50 vrouwelijke leden zich bogen was: hoe kunnen we inclusie en diversiteit binnen de NOB bevorderen? En daarmee bedoelen we niet alleen verschillen in cultuur en generatie maar ook aandacht voor kleinere kantoren. Eén van de aanbevelingen na afloop: laten we ons niet focussen op quota, maar vooral inzichtelijk maken waarom diversiteit en inclusie zo belangrijk zijn.

JOB-LEZING

NEDERLANDSE TAX GOVERNANCE CODE

Op donderdag 1 december 2022 wordt de JOB-lezing 'Nederlandse Tax Governance Code' gehouden bij Dentons in Amsterdam. In deze lezing gaat Mark van den Honert in op de Tax Governance Code die in mei 2022 is gepresenteerd door VNO-NCW. Aan bod komen de aanloop ernaar toe, de totstandkoming, de inhoud, enkele reacties en een blik op de toekomst. Een en ander wordt geïllustreerd aan de hand van voorbeelden. Daarbij zal ook worden ingegaan op de tax principles die Shell hanteert bij de uitvoering van haar bedrijfsactiviteiten. Ook wordt stilgestaan bij het door Shell gepubliceerde Tax Contribution Report. Scan de QR code voor meer informatie en aanmelding

JOB-ACTIVITEIT

BOWLING

Op 8 december 2022 organiseert de JOB een bowling (van 18.30 tot 21.00 uur) bij Knijn Bowling Amsterdam. Scan de QR code voor meer informatie en aanmelding (alleen voor JOB-leden)

DUURZAAMHEID

GRAAG WAT GROENER

Dat klimaatverandering tegengaan en verduurzaming nodig is, betwist bijna niemand meer. Maar hoe dat precies moet gebeuren, is ongewis en onderwerp van debat. Wat is er nodig op fiscaal gebied?

Overstromingen in Pakistan, bosbranden in Zuid-Europa, hongersnood door slechte oogsten in Afrika en een record-droogte in Nederland – en dat binnen één seizoen. Dat het klimaat verandert, betwist bijna niemand meer. Des te fel-

ler is het debat wát er moet gebeuren om opwarming van de aarde tegen te gaan.

Zette de leefbaarheid op aarde nog onvoldoende aan tot verduurzamen, dit jaar is er een belangrijke reden bijgekomen: de oorlog in Oekraïne. →

Fossiele energie (vooral olie en gas) is duurder dan ooit. Niet alleen wordt de energierekening hoog, het Westen spekt zo ook de zakken van president Vladimir Poetin.

De klimaat- en energietransitie zijn zeer ingrijpend, ingewikkeld en zullen bijna elke branche raken. Kan fiscale wet- en regelgeving helpen de samenleving te verduurzamen? En wat kan er beter?

COMPLEXE LAPPENDEKEN

Het goede nieuws, zegt Bastiaan Kats, is dat er fiscaal veel mogelijk is om verduurzaming te stimuleren. Hij is associate partner bij EY en gespecialiseerd in milieubelastingen. 'Ik heb dit specialisme vijf jaar geleden naar ons kantoor toe getrokken. Omdat ik het belangrijk vind, maar ook omdat ik er brood in zag. Wet- en regelgeving op het gebied van verduurzaming wordt belangrijker, ook voor bedrijven.'

Maar de kansen worden volgens Kats onvoldoende benut. Nederland heeft heel veel fiscale wetgeving rondom natuur, milieu en duurzaamheid. Over de uitstoot van vervuilende broeikasgassen bijvoorbeeld, of het verbruik van

ven die veel fossiele energie verbruiken, betalen daarover niet of nauwelijks energie- of kolenbelasting. 'Wie veel verbruikt, betaalt daardoor minder voor zijn vervuiling dan wie weinig verbruikt.' Dat prikkelt vervuilers nauwelijks om duurzamere energiebronnen te gebruiken. Terwijl juist ander gedrag van grootverbruikers grote klimaatwinst op zou kunnen leveren.

Volgens Kats is 'veel meer een holistische visie nodig.' Daar zou het bedrijfsleven ook behoefte aan hebben. Hij ziet vaak klanten die wel willen verduurzamen, maar tegen regelgeving aanlopen die dit verhindert. Sommigen haken af omdat ze vrezen dan meer risico te lopen, zonder financieel beter af te zijn. 'Bedrijven willen weten wat de normen en regels zijn: dit moet ik doen om te verduurzamen. Het systeem moet zo worden ingericht dat verduurzaming loont en fossiel gebruiken niet.'

ZACHTE DUWTJES

Katharina Combrink, van de afdeling Milieubelastingen en Accijnzen (ministerie van Financiën) legt uit waarom be-

geld binnen te krijgen. Combrink: 'Het heffen van btw en accijns op dagelijkse producten is daar een goed voorbeeld van: die worden veel en evenredig verdeeld over de maatschappij gekocht.' Zo ontstonden ook de eerste heffingen op wat we nu vervuilende producten noemen: gas, energie uit steenkool en olie. Verder kan het volgens Combrink gevaarlijk zijn om fiscale maatregelen in te zetten voor verduurzaming: de kans bestaat dat je dan als samenleving niet iedereen meekrijgt. Neem het lage tarief voor grootverbruikers van energie. Verhoog je dat, zegt zij, dan is er een kans dat deze bedrijven niet langer functioneren. 'Ze zouden failliet kunnen gaan. Of ze vertrekken naar het buitenland, waar de tarieven lager zijn maar ze alsnog zouden vervuilen. Nederland opereert in een geglobaliseerde wereld.' Combrink pleit voor een 'zachte maar duidelijke' duw om ook deze bedrijven te verduurzamen.

REËLE PRIJZEN

De laatste jaren ziet Combrink dat het denken over wat er mogelijk is met belasting verandert. Accijnzen en heffingen worden steeds vaker beschouwd als knoppen waaraan je kunt draaien om maatschappelijke problemen op te lossen of veranderingen teweeg te brengen. Bij verduurzaming is dan het idee: hoe meer je de vervuiler belast, hoe sneller die zijn gedrag aanpast.

Judith Maas, directeur van SDG Nederland, juicht dat toe. Haar organisatie zet zich in voor de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen, die de VN in 2015 heeft vastgelegd op het gebied van onder meer duurzaamheid, armoede, gezondheid en klimaat. Bedrijven en organisaties kunnen zich bij SDG aansluiten om te helpen die doelen uit te voeren.

Volgens haar blijkt steeds vaker uit onderzoek dat Nederland 'arbeid zeer zwaar belast, maar vervuiling en bezit niet.' Dat werkt ongelijkheid in de hand en stimuleert volgens Maas de noodzakelijke verduurzaming van de maat-

'NEDERLAND IS NIET GEÏSOLEERD. WE HEBBEN OOK DE REST VAN DE WERELD NODIG OM KLIMAAT-VERANDERING TEGEN TE GAAN'

— Katharina Combrink

(fossiele) energie. Maar veel regels sluiten niet op elkaar aan, waardoor een lappendeken van wet- en regelgeving bestaat of regels niet bedoeld zijn om verduurzaming te stimuleren.

Bijvoorbeeld, zegt Kats: nagenoeg elke grootverbruiker van energie heeft een vrijstelling of verlaagd tarief. Bedrij-

lasting niet altijd aansluit bij de wens tot verduurzaming. Belastingen zijn historisch gezien niet bedoeld om te verduurzamen. 'De staat heeft ze ingesteld om geld op te halen, om de verzorgingsstaat van te betalen.'

Daarom zocht de overheid altijd naar zo efficiënt mogelijke manieren om

schappij niet. Het vervuilen van de wereld, kortom, moet duurder worden voor bedrijven, personen en landen. Eén van Maas haar oplossingen daartoe: geef producten en diensten reële prijzen, die de impact van bijvoorbeeld productie en transport op de wereld weerspiegelen. Maas: 'Neem een banaan. Als je meeweegt wat een eerlijk loon zou moeten zijn voor de telers en hoe vervuilend het transport traditioneel is, wat de impact is op biodiversiteit en welke lonen de arbeiders krijgen, dan kom je snel tot de conclusie: ze liggen voor een te lage prijs in de Nederlandse supermarkt.'

DE INVLOED VAN SUBSIDIES

Bij het belasten van vervuilende producten kan de fiscus een belangrijke rol spelen. Door meer belasting te heffen op vervuilende producten en duurzame producten te subsidiëren of korting te geven. Dat betekent niet dat álles duurder moet worden, benadrukt Maas. Sommige producten krijgen een hogere prijs, andere juist een lagere.

Met het argument dat zo'n belastingstelsel de vrije markt zou beïnvloeden, heeft Maas niet veel op. Die markt is toch al ontzettend beïnvloed door subsidies, vindt zij. 'Neem het Europese pakket van landbouwsubsidies,' zegt ze. Dat stelsel is in een andere tijd tot stand gekomen – na de Tweede Wereldoorlog, toen het voeden van de bevolking centraal stond en niemand het nog had over duurzaamheid en het klimaat. Maas: 'We betalen in Nederland bijvoorbeeld 500 euro per gezin aan landbouwsubsidie, los van de producten die we kopen. Terwijl plantaardige producten veel duurzamer zijn dan dierlijke.' En, vervolgt zij, wat is er tegen het draaien aan andere knoppen voor een goede zaak?

Wat zij zou willen: kijk opnieuw naar dat systeem, en dan niet alleen naar voedselzekerheid, maar weeg álle duurzame ontwikkelingsdoelen mee. Dat een vegaburger nu duurder is dan een hamburger, klopt gewoon niet.'

'DAT EEN VEGABURGER NU DUURDER IS DAN EEN HAMBURGER, KLOPT GEWOON NIET'

— Judith Maas

EUROPESE PLANNEN

Combrink is het oneens met Kats en Maas over de rol die de fiscus precies moet spelen bij verduurzaming. Maar over één ding zijn ze eensgezind: Europese plannen over verduurzaming kunnen het verschil maken. In de Green Deal en het plan Fit For 55 zijn verschillende doelstellingen voor lidstaten vastgelegd.

Kats en Combrink halen het door de Europese Commissie voorgestelde Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) aan. Dat bepaalt dat bedrijven buiten de EU betalen voor hun CO₂-uitstoot wanneer zij bepaalde goederen hier invoeren. Grote energieverbruikers in de EU moeten betalen voor elke ton CO₂ die ze uitstoten. Daarvoor moeten ze zogeheten ETS-rechten kopen, bedoeld om minder uitstoot te stimuleren. Bedrijven buiten de EU hoeven dat vooralsnog niet.

Hoe meer CO₂ de betreffende bedrijven in de EU uitstoten, hoe duurder het maken van hun product is. Kats: 'De CBAM corrigeert dat verschil tussen Europese en niet-Europese bedrijven aan.' De extra heffingen bij de import van goederen op de grote Europese markt, zo is het idee, stimuleren zo óók bedrijven buiten de EU om te vergroenen. Daardoor heeft zo'n regel een aanjagende werking.

En volgens Combrink levert dat een bijkomend voordeel op. Een systeem als CBAM zou wereldwijd verandering aanjagen, waardoor bedrijven in Nederland minder geneigd zullen zijn naar het buitenland te vertrekken in de hoop daar goedkoper te produceren. 'Uiteindelijk is Nederland geen geïsoleerd land. We hebben de rest van de wereld nodig om klimaatverandering tegen te gaan.' ■

DUURZAAMHEID

**GEEN
ONTKOMMEN
AAN**

De lettercombinatie ESG zal de komende jaren dominant aanwezig zijn in de fiscale praktijk. Zij vormt een drie-eenheid, maar elk onderdeel staat wel voor iets anders. Belastingadviseurs Niels Muller en Ilona van den Eijnde en hoogleraar Hans Gribnau geven inzicht in de letter E, S en G.

Niels Muller

Fiscaal partner PwC Nederland,
specialist duurzame energie/transitie

NIEUW FENOMEEN

Vijftien jaar geleden raakte ik betrokken bij de financiering van offshore windparken. Dat was toen een nieuw fenomeen, dat allerlei vragen oproep over het juridische en fiscale regime dat buiten de twaalfmijlszone geldt. Ook de Belastingdienst moest daarin zijn weg nog vinden. Het was dus echt pionierswerk,

waarbij wij de ontwikkelaars van windmolenparken, energieleveranciers, banken en investeerders als cliënten hadden. ‘Het eerste park waarbij ik betrokken was, is alweer aan herbouw toe – zo snel gaat het. En anno 2022 zijn de offshore ambities huizenhoog: de komende decennia moet daar het overgrote deel van onze stroom vandaan komen. Kenmerkend voor de energiesector is dat er voortdurend nieuwe, baanbrekende ontwikkelingen zijn: van elektrisch rijden tot waterstof als krachtbron. En die roepen weer nieuwe fiscale vragen op.’

ANDERS WERKEN

‘De energietransitie die bij verduurzaming hoort, heeft mijn werk veranderd. Mijn cliënten van het eerste uur heb ik nog steeds, maar er zijn ook nieuwe bijgekomen. Dat zijn bedrijven met een heel ander verdienmodel en een andere interne organisatie. Zij krijgen bijvoorbeeld te maken met vragen over transfer pricing: verduurzaming gaat gepaard met ingrijpende veranderingen in de waardeketen. Daarnaast is de btw belangrijk, zeker bij grensoverschrijdende projecten. →

‘ER ZIJN STEEDS BAANBREKENDE ONTWIKKELINGEN OP ENERGIEGEBIED, DIE NIEUWE FISCALE VRAGEN OPROEPEN’

‘Dat bredere speelveld heeft ook gevolgen voor mijn manier van werken. In het begin opereerde ik grotendeels alleen; nu werk ik nauw samen met gespecialiseerde teams. We proberen onze cliënten duidelijk uit te leggen wat al die nieuwe wet- en regelgeving over onder meer rapportageverplichtingen betekent. Welke heffingen komen eraan? En hoe zit het met mogelijke subsidies? Elke bedrijfsfiscalist zou bovenop deze thema’s moeten zitten.’

JUISTE KEUZES

‘De overheid is in de energietransitie een alom aanwezige en onvermijdelijke partij. Ook zij heeft moeten pionieren op grotendeels nieuw en onbekend terrein. Maar ik moet zeggen, de betrokken ministeries hebben zich altijd opengesteld voor extern advies. En ze hebben de juiste invalshoek gekozen bij de beleidskeuzes die zij moesten maken. Zij kijken altijd of de voorgenomen fiscale maatregelen wel de juiste prikkel geven aan degenen voor wie ze bestemd zijn. Dat goed toetsen vóór de invoering is essentieel voor een effectief beleid.’

BLIJVERTJE

‘Sommige bedrijven omarmen de ontwikkelingen als een kans; andere zien alle maatregelen primair als kosten die zo laag mogelijk gehouden moeten worden. Maar we zijn wel zo ver dat iedereen beseft dat verduurzaming geen eendagsvlieg, maar een onvermijdelijke blijvertje is. Iedereen is er dus mee bezig, met soms vergaande gevolgen. Als je moet rapporteren dat je een grote CO₂-uitstoot hebt, val je bij sommige ministeries al buiten de boot en zegt de bank “nee” als je om financiering aanklopt. Laat ik de situatie zo samenvatten: de ambities zijn er. Iedereen weet inmiddels: er is geen ontkomen aan. De actiebereidheid is ook groot. Binnen het bedrijfsleven is men het eens over de doelstellingen op de lange termijn. Maar aan de concrete invulling daarvan schort het nog.’

Ilona van den Eijnde
Specialist Global Trade & Tax
Sustainability bij EY, New York

GOUDEN COMBINATIE

Toen ik in 2010 bij EY begon, was het de bedoeling dat ik me verder zou specialiseren in btw. Tijdens mijn master fiscaal recht aan de universiteit van Tilburg had ik ook het Accent Indirecte Belastingen gevolgd. Maar door een intern misverstand dacht de douanesectie van EY dat ik dáár zou komen werken. Toen heb ik gezegd: ik ga proberen de twee specialisaties allebei te doen. Dat is gelukt en het bleek in de jaren daarna – zeker door de sterke groei van internationale goederenstromen – een gouden combinatie. Ik profiteer nog dagelijks van mijn keuze destijds.’

NEW YORK

‘Zeven, acht jaar geleden heb ik twee jaar als adviseur in Dubai gewerkt, dat toen btw invoerde. Toen ik terugkwam in Rotterdam heb ik mijn werkzaamheden wat verlegd en me steeds meer geconcentreerd op de fiscale aspecten van duurzaamheid. Afgelopen augustus ben ik voor minimaal drie jaar gaan

werken op het EY-kantoor in New York. Mijn cliënten zijn vooral multinationals op het gebied van elektronica, kleding en voedingsmiddelen. Ze hebben één ding gemeen: ze nemen ESG uiterst serieus en zijn er actief mee bezig.’

DE LETTER S

‘Ik richt me vooral op de S in ESG: op de menselijke kant van het verhaal, zal ik maar zeggen. Naast mijn advieswerk schrijf ik ook een proefschrift over belasting op eten en drinken en de vraag of dat mensen tot gezonder gedrag kan aanzetten. Hier, in de Verenigde Staten, ben ik actief betrokken bij maatregelen tegen zogenoemde *forced labour*, die bedoeld zijn om bedrijven te bestrijden die werknemers uitbuiten. Wie goederen in China laat maken en die wil importeren, moet hier bijvoorbeeld sinds kort kunnen aantonen dat bij de productie geen sprake van dwangarbeid is geweest.’

PERVERSE PRIKKELS

‘Wat Nederland betreft: ik ben heel kritisch over ons fiscale stelsel. De opbrengst van onze milieubelastingen is maar een fractie van de totale belastingopbrengst. Procentueel is die de afgelopen tien jaar zelfs niet gegroeid, maar afgenomen. Daarnaast bevat ons stelsel veel perverse prikkels: budgettaire neutraliteit heeft prioriteit, in plaats van voor duurzaamheidsdoelen. Het verhogen van de accijns op tabak en suiker leidt zo tot een intrigerende paradox. Enerzijds wordt het gebruik van schadelijke voedingsmiddelen ontmoedigd. Anderzijds mag dat ook weer

‘MIJN TIP: STAAR JE NIET BLIND OP BELASTING ALS MIDDEL OM GEDRAG TE VERANDEREN. ER ZIJN OOK ANDERE MOGELIJKHEDEN’

niet een te negatief effect op de belastingopbrengst hebben. Een mooi dilemma, met een financiële, fiscale én ethische kant.'

TWEE TIPS

'Ik heb twee aanbevelingen voor Nederland. Eén: durf het belastingstelsel structureel te hervormen en zie af van speldenprikken en patchwork. Twee: staar je niet blind op belasting als middel om gedrag te stimuleren of te ontmoedigen; er zijn ook andere mogelijkheden. In Mexico zijn bijvoorbeeld de obesitascijfers sterk gedaald door een combinatie van fiscale maatregelen en niet-fiscaal ontmoedigingsbeleid – onder meer door zwarte stickers te plakken op ongezonde voeding. ESG vraagt om de nodige creativiteit.

Gelukkig zie ik dat bedrijven steeds meer bereid zijn om hun producten beter voor de menselijke gezondheid te maken. En dan heb ik het over échte bereidheid.'

Hans Gribnau

Hoogleraar Methodologie belastingrecht (Tilburg) en Kwaliteit fiscale regelgeving (Leiden)

DE SAAIE G

In de G van Governance komen alle elementen van ESG samen. Het gaat bij deze letter om het interne bestuur en beheer van een organisatie, met als belangrijke onderdelen risicomanagement en transparante communicatie. Open communicatie met de buitenwereld is daarbij een vereiste. Het moet duidelijk zijn hoe de externe belanghebbers het fiscale beleid van een orga-

'BIJ DE VRAAG OF JE IN EEN LAND HARD OF SOFT LAW MOET INZETTEN, IS DE VRAAG HOE HET GESTELD IS MET DE BELASTINGMORAAL'

nisatie kunnen beoordelen in relatie tot duurzaamheid. Er bestaan ook verschillen tussen de drie letters: G speelt zich meer op de achtergrond af, terwijl E en S zichtbaarder zijn en zich meer lenen voor spannende berichten in de media.'

AFSTEMMING

'Goede governance is een *conditio sine qua non* voor het bereiken van je doelen. Het is het noeste en saaie, maar oh zo noodzakelijke werk dat voorafgaat aan tastbare resultaten van duurzaamheidsinspanningen. De Tax Transparency Award ga je alleen winnen als je G op orde is. Dat eist intern veel afstemming: tussen de afdeling Tax en het bestuur, maar ook met alle afdelingen waarvan duurzaamheid tot het werkgebied behoort. Dat lukt alleen als een organisatie echt duidelijke doelen wil formuleren en alles in het werk stelt om die te realiseren. Wie het alleen voor de bühne doet, gaat het niet redden.'

ZELFREGULERING

'Het gevaar ligt op de loer dat wet- en regelgeving een te dominante rol krijgt en te weinig rekening houdt met de kenmerken van de sector waarin de organisatie opereert. Dat zie je vaker – en niet alleen in de fiscaliteit: periodes waarin relatief weinig gereguleerd is, worden gevolgd door periodes van *overkill*. Vanuit dat perspectief kan zelfregulering – denk aan op maat gemaakte gedragscodes – de voorkeur krijgen. Maar dan moeten de externe stakeholders, de media, de ngo's en de publieke opinie er wel van overtuigd zijn dat het om serieuze zelfregulering gaat, die in het belang is

van duurzaamheid. Vertrouwen is dan het sleutelwoord. Wat dat betreft zetten we nu wel stappen in Nederland. VNO-NCW heeft bijvoorbeeld afgelopen mei een Tax Governance Code aangenomen. Daaraan heeft een groot aantal internationaal opererende concerns zich gecommitteerd.'

SNELHEID

'Of we voor het bereiken van de gestelde doelen vooral hard of soft law nodig hebben, hangt af van de snelheid waarmee bedrijven vooruitgang laten zien. Neem de *country by country reporting*: daarvoor heeft het Europese Parlement zich sterk ingezet. Met als resultaat dat er nu een Brusselse richtlijn is – waarvan de bepalingen dus een rechtstreekse werking kunnen hebben. Zulke regelgeving is ook een instrument om het publiek te laten zien in welke mate bedrijven zich inzetten voor een doel. Blijven ze achter bij wat ze toegezegd hebben, dan kan dat vervelende publiciteit opleveren – en daar houden ze uiteraard niet van.

Wat ook meespeelt bij de vraag of je in een land hard of soft law moet inzetten, is de vraag hoe het gesteld is met de belastingmoraal. De verschillen tussen landen zijn in dit opzicht nog altijd groot. Waar het ene land, bijvoorbeeld via zelfregulering, belastingontwijking actief bestrijdt, haalt het andere daar vooralsnog de schouders over op. Op één lijn komen, is daarom lastig. Maar duidelijk is dat een groeiend aantal landen probeert om het heft in eigen hand te houden en harde, supranationale wetgeving vóór te zijn.' ■

OLGA MINGER & VEERLE DROK

'DE VERVUILER BETAALT LANG NIET ALTIJD'

Hoe kan de overheid fiscale instrumenten het beste inzetten voor verduurzaming? In gesprek met Veerle Drok (EY) en Olga Menger (Fiscaliade). 'Het is een lappendeken van instrumenten geworden, waardoor burgers door de bomen het bos niet meer zien.'

Wat zijn de uitgangspunten bij de inzet van fiscaliteit voor verduurzaming?

Veerle Drok: 'Een belangrijk Europees beginsel is: de vervuiler betaalt. Daarbij kun je de wortel inzetten: goed gedrag belonen, met subsidies, verlaagde tarieven en uitzonderingen. Of de stok:

slecht gedrag bestraffen met heffingen. Maar bij milieuheffingen is gedragsbeïnvloeding uiteindelijk vaak bijzaak en gaat het meer om de budgettaire opbrengst.'

Olga Menger: 'Daar is niets mis mee, als de opbrengst ook wordt ingezet voor →

milieudoelinden. Op lokaal niveau lukt dat vaak. Rioolheffingen worden dan bijvoorbeeld besteed aan rioolonderhoud.’

Drok: ‘Dat schept draagvlak. Bij de Rijksbelastingen zijn alle milieuheffingen geregeld in de Wet belastingen op milieugrondslag – voor vliegen, CO₂, afvalstoffen en energie – en gaat de opbrengst naar de algemene middelen.’

Menger: ‘Werd de Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie niet met die heffingen bekostigd?’

Drok: ‘Klopt, maar dat is weer losgekoppeld. De overheid heeft drie kerninstrumenten: beprijzen, subsidies of normering, dus gedrag verbieden. Die kun je ook combineren, maar soms is de verhouding een beetje zoek.’

stijgende prijzen snel door, maar bij de klimaatdoelstellingen ontbreekt het in de beleidsmix aan fiscale plannen voor de lange termijn.’

Menger: ‘Bedrijven en burgers moeten ook weten wat er gaat gebeuren.’

Drok: ‘Ja. Neem de subsidie op milieuvriendelijkere afvalverbrandingsmachines die een paar jaar geleden is ingevoerd. Afvalverwerkingsbedrijven en biomassacentrales bouwden daar hun business case op en toen werd de subsidie weer ingetrokken. De overheid moet op de lange termijn betrouwbaar zijn.’

Menger: ‘We zitten wel in een extreme periode, met de energiekosten en de oorlog in Oekraïne, maar het gaat al jaren zo.’

in opdrachten aan gemeenten, zoals: maak de gemeente aardgasvrij. Zonder extra geld om dat te realiseren. Gemeenten willen graag deelnemen aan projecten met het bedrijfsleven, maar dat is juridisch ingewikkeld. De investeringen passen niet bij het soort heffingen dat de Gemeentewet toestaat. Daarom proberen gemeenten nu baatbelasting in te zetten voor duurzaamheidsinvesteringen. Maar die wet uit achttienhonderdzoveel is daar niet echt voor geschreven. Het risico is dat de rechter er een stokje voor steekt.’

Drok: ‘Dit probleem speelt ook op provinciaal en nationaal niveau.’

Wat is de oplossing?

Drok: ‘Het beginsel is dat de vervuiler betaalt, maar het is lang niet altijd het geval. Het is vooral een slogan. Dit principe zou veel meer tot uitdrukking moeten komen in de fiscale regelgeving.’

Menger: ‘Je zou belastinggeld moeten oormerken voor bepaalde doelen. Neem de energietransitie: daar moet iedereen een bijdrage aan leveren én de vruchten van plukken.’

Drok: ‘Maar de overheid draait gemakkelijker aan een tariefknop dan dat zij een wet aanpast. Het lef ontbreekt om de uitleg van definities met de tijd te laten meegroeien. Ik krijg regelmatig brieven van de Belastingdienst: sympathieke casus, maar we moeten de wet strikt uitleggen.’

Is het probleem niet dat de overheid achter de feiten aanloopt?

Menger: ‘Ik dacht: nú gaat de energietransitie echt plaatsvinden – en toen stond de wereld in brand door de oorlog in Oekraïne en veranderden de prioriteiten weer. Maatregelen blijven uit, of worden afgezwakt. Bij de gaswinning vond ook een terugdraaiende beweging plaats. Dat zorgt niet voor een betrouwbare overheid.’

Drok: ‘Ze moet aan een langetermijnvisie vasthouden. Geen doekjes voor het bloeden geven, anders is het probleem volgend jaar nog groter.’

‘ALS JE MET EEN BELASTING EEN BEPAALD DOEL WIL BEREIKEN ZOU JE DE OPBRENGST VAKER MOETEN OORMERKEN’

— Olga Menger

Menger: ‘Het is een lappendeken geworden, waardoor burgers door de bomen het bos niet meer zien. Soms kun je je afvragen: komt het geld wel bij de juiste mensen terecht? Stel dat een gemeente afziet van leges als mensen zonnepanelen plaatsen. Gezien het bedrag dat je daaraan kwijt bent, is het de vraag of die maatregel mensen over de streep zal trekken die al niet van plan waren om zonnepanelen aan te leggen.’

Drok: ‘Wat mij dwarszit, is dat er zo kortetermijn wordt gedacht. De overheid voert energiemaatregelen vanwege de

Drok: ‘Op alle niveaus: lokaal, provinciaal, nationaal én Europees.’

Europees? Fiscaliteit is toch vooral nationaal?

Drok: ‘Ja, alleen de btw is Europees geregeld. Maar dat kantelt. Onder het etiket klimaat wordt regelgeving aangenomen en in heffingen vertaald. Zo moeten de lidstaten ‘contributie’ betalen voor niet gerecycled plastic. Dat noemen we geen belasting, maar het komt er wel op neer.’

Menger: ‘Regelgeving vertaalt zich ook

Menger: 'Daarbij moeten we er wel op blijven letten, ook de NOB, dat fiscale maatregelen niet voor ongelijkheid zorgen. De laatste tijd wordt gepleit voor aanpassing van de belasting op leidingwater, bijvoorbeeld door het daadwerkelijk verbruik te belasten. Als je niet oppast, kan een gezin met een laag inkomen zich dan niet meer veroorloven om een kinderbadje te vullen, terwijl een bovenmodaal gezin dat fluitend betaalt. Dit soort maatregelen roepen veel weerstand op, omdat het over zoiets fundamenteels als water gaat.'

Maar de overheid heft toch ook belasting over zoiets basaal als energie?

Drok: 'Ja. Grootverbruikers betalen zelfs relatief minder dan kleinverbruikers – om de industrie en de economie te beschermen.'

Menger: 'Er zijn zoveel belangen om rekening mee te houden. Dat maakt het lastig om een reële mix samen te stellen van maatregelen die ook fiscaal geaccepteerd zijn.'

Drok: 'De overheid zou meer mogen uitdragen dat belasting betalen nut heeft en zij daar goede dingen mee doet – wegen, scholen, et cetera.'

Menger: 'Gemeentes doen dat wel. Bij een belastingwijziging voeren ze veel gesprekken met inwoners. Zo moet de rioolheffing omhoog omdat het riool door klimaatverandering veel meer hemelwater moet afvoeren. Dan moet je uitleggen dat anders de straten overstromen.'

Drok: 'Op nationaal niveau is dat minder duidelijk. De vliegbelasting gaat dit jaar van zeven naar veertien euro: niet echt overtuigend, als je wilt dat mensen minder gaan vliegen. Maar het belastingplan voor 2023 voorziet in een verhoging naar 26 en 43 euro. Het zou goed zijn de opbrengst in te zetten voor internationaal treinverkeer. Dat zou helpen voor het draagvlak.'

Menger: 'Ik vind het lastig als belasting puur wordt gebruikt om bepaald gedrag

VEERLE DROK (1993)

- 2017 Master Tax Law, Erasmus Universiteit Rotterdam
- 2018 - 2019 Postgraduate Renewable Energy en Climate Change, Universiteit van Antwerpen
- 2018 - HEDEN Senior Consultant Vastgoed en Milieu EY
- 2021 - HEDEN Coördinator keuzevak 'Sustainability & Tax' Erasmus Universiteit

te beprijsen. Iemands gedrag is van zoveel factoren afhankelijk.'

Drok: 'Het hangt af van de mix: de beprijzing moet goed afgestemd zijn op subsidiëring en normering. Maar milieubelasting leidt er in Nederland niet altijd toe dat de vervuiler betaalt. Neem leidingwater: boven een plafond van 300 m³ wordt geen belasting geheven, om het bedrijfsleven hier te houden.'

Welke rol spelen subsidies?

Menger: 'Die kunnen een vliegwiel vormen voor innovatie, samen met andere maatregelen. Zo zijn zonneparken tot stand gekomen.'

Drok: 'Subsidies werken op zich goed, zij het soms traag. Maar de lijst met inno-

OLGA MENGER (1974)

- 1997 Doctoraal geschiedenis, Universiteit Groningen
- 2000 - 2004 Sportconsulent
- 2004 - 2017 Deloitte Nederland, laatste functie: senior manager woz, verhuurderheffing, heffingen lokale overheden
- 2020 - HEDEN Venoot bij Fiscaliaade, specialist woz, verhuurdersheffing, lokale heffingen.

vaties die voor energie- en milieu-investeringsaftrek in aanmerking komen zijn voor publicatie soms alweer bijna verouderd. En bij gemeentes vind ik de potjes voor groene investeringen erg klein.'

Menger: 'Meestal gaat het om leningen. Niet erg uitnodigend.'

Stel, jullie mogen één ding veranderen, om fiscaliteit beter in te zetten voor milieudoelinden. Wat kiezen jullie?

Menger: 'Ik zou fiscale en overige regelgeving beter op elkaar laten aansluiten. Zodat innovatie en transitie niet afketen op complexe regelgeving die uiteindelijk fiscaal nadeel kan opleveren.'

Drok: 'Er zou meer ruimte moeten komen in de fiscaliteit om te experimenteren en mee te gaan met de tijdgeest.' ■

HOE VERLEID JE TALENT?

De arbeidsmarkt is krap. Luxe voor wie werk zoekt, problematisch voor werkgevers. Zeker in de fiscale wereld: kantoren verwachten dat ze de komende jaren juist méér goed geschoold personeel nodig hebben. Drie kantoren vertellen wat ze doen om toch goede werknemers aan te trekken.

Anneke Dirksen
Atlas Fiscalisten

nen via stages: we vinden het prettig om medewerkers al te leren kennen voordat ze beginnen. Dat past ook bij Atlas. Het aannemen van juniors gaat eigenlijk vrij goed gezien the *war on talent* die gaande is. We kunnen nog steeds kritisch zijn. Veel net afgestu-

deerden hebben wel een voorkeur voor M&A en Corporate. Gebieden als btw en transfer pricing zijn onbekender en daardoor moeilijker te vullen, terwijl ze voor ons steeds belangrijker zijn. Daar is het lastiger werven. Verder is het vooral op medior- →

NOG STEEDS KRITISCH

Wij merken zeker dat er krapte is op de arbeidsmarkt en dat fiscalisten schaars zijn. Juniors halen we vaak bin-

‘VEEL AFGESTUDEERDEN HEBBEN EEN VOORKEUR VOOR M&A EN CORPORATE’

— Anneke Dirksen

niveau lastig om vacatures te vullen. Voor deze categorie geldt dat mensen al een aantal jaren als belastingadviseur hebben gewerkt en ze gaan nadenken over hun verdere loopbaan. Zij vragen zich af: wil ik mijn hele leven uren blijven schrijven, superspecialist worden, in het bedrijfsleven gaan kijken of overstappen naar een ander kantoor?

Het is een natuurlijk moment voor fiscalisten om een andere keuze te maken. Maar ook een moment waarop mensen bewust voor ons kantoor kiezen, omdat wij ons onderscheiden van andere topkantoren. De sfeer is informeler, er zijn korte lijnen en we geven mensen veel verantwoordelijkheid.

We proberen vooral ons netwerk aan te spreken en medewerkers te stimuleren om mensen aan te dragen. Zo krijgen medewerkers een flinke bonus als zij succesvol een nieuwe collega aandragen.

Ook hebben we onze site recent aangepast. We hebben bedrijfs filmpjes, laten medewerkers aan het woord en proberen transparant te zijn over wat je bij ons kan verwachten. Hoe ziet je werkdag eruit, wat is er leuk, wat minder? Ik zie de laatste tijd vaker medewerkers rechtstreeks bij ons komen in plaats van via via, dus het lijkt te werken.

Diversiteit is ook bij ons belangrijk. We geloven dat we met verschillende invalshoeken en achtergronden de beste afdelingen kunnen opbouwen. Ook willen we echt al het talent op de markt aanspreken. Los hiervan kunnen werknemers bij ons parttime werken en waar mogelijk hybride. We zien dat bijvoorbeeld jonge ouders graag van deze mogelijkheden gebruikmaken.' ■

Monique Pisters
Grant Thornton

EEN ANDER TYPE ADVISEUR

Ik voorzie dat we in de toekomst niet per se méér fiscalisten nodig hebben, maar wel een ander soort.

Klanten vragen om een adviseur die niet alleen naar het fiscale aspect kijkt. Daarnaast eist de maatschappij dat bij

rapportageplicht rondom de substantie (ATAD 3). Daardoor zien we een verschuiving van *hardcore* adviezen naar meer maatschappelijk adviseren en ook rapporteren.

Afgestudeerden fiscaal recht of fiscale economie zijn bij ons dus nog steeds hard nodig. Maar waar de verdeling van werk eerst ongeveer tachtig procent advies en twintig procent compliance of rapportage was, zien we dat nu verschuiven. Het lastige is dat veel studenten nog steeds het ouderwetse advieswerk ambiëren met prachtige structuren. Maar de realiteit is dat het advieswerk door wet- en regelgeving is veranderd. Ik voorzie dat we meer hbo-opgeleiden nodig gaan hebben voor compliance- en rapportagewerk. Op deze groep studenten zetten we onze werving ook al in. Ze hebben veel praktijkervaring en zijn praktischer ingesteld. Dat is vaak heel waardevol. Ze

‘ADVIESWERK IS DOOR WET- EN REGELGEVING VERANDERD. DAAROM VOORZIE IK DAT WE MEER HBO’ERS NODIG GAAN HEBBEN.’

— Monique Pisters

een advies ook de maatschappij wordt meegewogen. Daarom hebben NOB-leden afgelopen voorjaar ingestemd met een voorstel om *tax principles* in te voeren. Die moeten ervoor zorgen dat NOB-leden met het maatschappelijke belang in hun achterhoofd een advies geven.

Naast deze veranderingen komen er steeds meer rapportageverplichtingen bij, vanwege nieuwe wetgeving. Zo moet je hybride structuren vastleggen en documenteren (ATAD 2), bepaalde adviezen melden bij de Belastingdienst (DAC 6) en komt er wellicht ook nog een

worden ook veel ingezet bij onze afdeling Tax Technology: ook daar vindt de transformatie plaats naar een digitale adviesorganisatie. De kosten van data-opslag zijn veel lager dan voorheen, internet wordt steeds sneller en er zijn steeds meer data beschikbaar. Dat moet je benutten om je klant nog beter te bedienen. Omdat hbo-afgestudeerden bepaalde vakken niet hebben gehad, bieden we ze soms ook cursussen en opleidingen aan. Maar in de basis zetten we mensen in waar ze kunnen floreren.' ■

‘KANTOREN KIJKEN MEER NAAR ACADEMICI MET ANDERE VOOROPLEIDINGEN, ZOALS ECONOMETRIE, BEDRIJFSECONOMIE OF IT’

— Henk Koller

NOG STEEDS KRITISCH

Er is zeker een *war on talent*. Als je een vacature plaatst, ben je één van de velen – je moet maar afwachten of er überhaupt iemand reageert. We merken het ook rond sollicitatiegesprekken: kandidaten die wij spreken, zijn tegelijkertijd ook in gesprek met andere partijen. Dat horen we van henzelf of van recruitmentbureaus. We proberen vooral de brede fiscalisten te werven, die fiscale economie of fiscaal recht hebben gestudeerd. Je kunt bij ons ook prima een specialisme ontwikkelen, zoals btw of VPB, als je dat leuk vindt. Bij die specialisaties zien we wel dat er krapte heerst op de arbeidsmarkt. De mogelijkheid om je te specialiseren heb je bij ons al vroeg: we hebben een traineeship opgezet voor jonge medewerkers, dat volgend jaar van start

gaat. Nieuwe medewerkers kunnen vijftien maanden kennismaken met RSM als bedrijf, bij verschillende afdelingen en specialismen. Een vergelijkbare traineeship voor onze Financial Advisory Services was vorig jaar een groot succes. Daar kwamen negentig sollicitaties op binnen, terwijl de arbeidsmarkt voor deze groep heel lastig is.

We proberen net als andere kantoren ook uit ons eigen netwerk te putten. We laten regelmatig collega's actief meezoeken naar nieuwe mensen en keren een bonus uit als iemand potentiële nieuwe collega's aandraagt. Diegene betrekken we vervolgens ook bij het sollicitatieproces, zodat hij of zij weet dat er wat met zijn tip gebeurt. Hopelijk draagt diegene in het vervolg dan weer kandidaten aan. We hebben ook contact met studieverenigingen, zijn aanwezig op evenementen en hebben net zelf een evenement georganiseerd voor nog studerende fiscalisten.

Tegelijkertijd proberen we het voor werknemers zo goed en prettig mogelijk te maken bij RSM, zodat mensen bij ons blijven. Een fijne, tevreden medewerker is je beste visitekaartje. Eén keer in de twee jaar voeren we een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit. Daar komen altijd zaken uit naar voren die beter kunnen, maar in zijn algemeenheid zijn onze medewerkers tevredener dan bij vergelijkbare kantoren.' ■

Henk Koller
CEO Nederlandse Orde van
Belastingadviseurs

TRENDS OP DE ARBEIDSMARKT

Uit het rapport van SEO Economisch Onderzoek blijkt dat de kans op een baan van jonge fiscalisten erg goed is. Academisch opgeleiden vinden gemiddeld binnen een maand een baan, hebben een hoger salaris en krijgen sneller een vast contract dan andere academici.

Kantoren zeggen in het onderzoek dat ze in de toekomst meer fiscalisten nodig gaan hebben en willen vooral academisch geschoolden; hbo-opgeleiden zijn minder in trek.

Maar we zien ook dat kantoren meer kijken naar academici met andere vooropleidingen dan fiscaal recht of fiscale economie. Denk aan econometrie, bedrijfseconomie of IT. Er zijn talloze technische ontwikkelingen in de fiscaliteit die ertoe leiden dat je ook andere vakgebieden nodig hebt.

Een andere trend: het aantal vrouwen dat fiscaal recht of economie studeert, is beperkt. Dat kan gevolgen hebben voor werkgevers. Het probleem is niet zozeer om vrouwen binnen te krijgen, wel om ze vast te houden. Na een jaar of vijf, zes in een praktijk nemen veel vrouwen afscheid. Ik vermoed dat dit te maken heeft met maatschappelijke ontwikkelingen en de cultuur – al zijn kantoren zich hiervan bewust en proberen ze van alles om een opener cultuur te krijgen.'

Bram Brinkman en Victor Maes, NLFiscaal

‘ONZE RIVALEN ZITTEN NIET TE WACHTEN OP EEN CONCURRENT ERBIJ’

NLFiscaal vraagt veel lagere prijzen voor fiscale vakinformatie dan de commerciële uitgevers. Daarom komen nu ook kleine advieskantoren en eenpitters op de nieuwkomer af, merken oprichters Bram Brinkman en Victor Maes. ‘Al is ons doel niet primair om de goedkoopste te zijn.’

Wat dreef jullie tot NLFiscaal?

Victor Maes: ‘De roep om een nieuwe fiscale uitgever naast Wolters Kluwer en Sdu klinkt al dertig jaar, maar initiatieven kwamen nooit zo van de grond. Wij besloten in 2016 om daar wat aan te doen.’

Bram Brinkman: ‘De tijden zijn veranderd, de meeste informatie is de afgelopen jaren vrij beschikbaar geworden. Bij belastingadvieskantoren, in de wetenschap en bij de overheid ontstond steeds sterker het idee: onze mensen leveren de content en vervolgens moeten we die voor veel geld terugkopen; is dat model nog wel van deze tijd? De cocktail van ergernis over commerciële partijen, stijgende prijzen en te weinig productontwikkeling vormde de voedingsbodem voor NLFiscaal.’

Wat was jullie connectie?

Brinkman: ‘Het is een kleine wereld, waarin je elkaar tegenkomt. Victor zit al veertig jaar in de fiscale wereld. Met Felix Peppelenbosch, onze derde oprichter, had hij al een fiscale nieuwsuitgeverij. Ik heb een achtergrond bij onder meer Sdu. En er waren ook nog wat partijen die ons op de achtergrond souffleerden.’

NLFiscaal is een stichting, is de informatie die jullie bieden gratis?

Maes: ‘Alleen voor universiteiten; andere gebruikers betalen. Hier werken vijftien mensen en die krijgen een keurig salaris. Maar we streven niet naar winst en rekenen maar 10 à 20 procent van de prijs van commerciële partijen.’

Lagere kosten voor vakinformatie, is dat jullie doel?

Brinkman: ‘Ons doel is niet primair om de goedkoopste te zijn. We wilden een volwaardige, alternatieve fiscaal-wetenschappelijke uitgeverij opzetten, zodat de markt andere keuzes kan maken. En we willen modern zijn. Het voordeel van opnieuw starten, is dat je geen last hebt van de wet van de remmende voorsprong. We zijn vanaf de start volledig online en doordat we klein en wendbaar zijn, kunnen we snel reageren op wensen van gebruikers.’

Kunnen jullie daarvan een voorbeeld geven?

Maes: ‘Onlangs hebben we een zogeheten *ruling database* opgezet – dus informatie over de toepassing van fiscale →

‘DE COCKTAIL VAN ERGERNIS OVER COMMERCIËLE PARTIJEN, STIJGENDE PRIJZEN EN TE WEINIG PRODUCT-ONTWIKKELING VORMDE DE VOEDINGSBODEM VOOR NLFISCAAL’

wet- en regelgeving. Dat was een wens vanuit de markt. Binnen een paar maanden hadden we het voor elkaar.’

Brinkman: ‘Ander voorbeeld is dat we klachten hoorden over de doorzoekbaarheid van beleidsbesluiten van de overheid. Dat pakken wij op dit moment op. Over zoiets hoeven we geen ellenlange vergaderingen te houden. We gaan direct bouwen, we toetsen wat we hebben gemaakt en zetten het online.’

Wie gebruiken NLFiscaal?

Brinkman: ‘Naast fiscalisten van de grote kantoren en wetenschappers zien we nu meer aanwas van onderaf. Voor kleinere kantoren is onze lagere prijs natuurlijk erg aantrekkelijk. Voor €900 per jaar krijgt een eenpitter toegang tot nieuws, wekelijkse duiding en naslagwerken.’

Maes: ‘En naarmate we meer gebruikers krijgen, zal die prijs eerder omlaag dan omhoog gaan.’

Op hoeveel betalende gebruikers mikken jullie?

Brinkman: ‘Nu zijn dat er 3.500. Wij denken natuurlijk dat de hele markt dit initiatief zou moeten omarmen en die bestaat uit 10 à 15 duizend professionals.’

Maes: ‘Op jaarbasis gaat er € 30 tot €40 miljard om in deze markt. Wij zouden voor een tiende daarvan helemaal *up and running* kunnen zijn.’

Bieden jullie dan hetzelfde als de concurrent?

Brinkman: ‘We werken nog aan het opbouwen van onze encyclopedie. Dat is onze database van openbare bronnen, zoals wetteksten en jurisprudentie gecombineerd met eigen commentaren. Die is nu

voor zo’n 70% gereed en we willen die binnen twee jaar af hebben. Verder kunnen afzonderlijke publicaties natuurlijk verschillen van wat andere uitgevers brengen.’

Hebben de commerciële uitgevers een hekel aan jullie?

Maes: ‘Nee hoor. Je komt elkaar in deze

wereld vaak tegen. Het gaat er allemaal fair en netjes aan toe.’

Brinkman: ‘Toch merk je soms wel dat ze niet zitten te wachten op een concurrent erbij. Kluwer is bijvoorbeeld vrij star met auteurs. Die mogen in sommige gevallen niet voor ons werken, ook niet in een andere rol. Dat vind ik soms kinderachtig: je vist nu eenmaal in dezelfde pool. Wij bieden jonge auteurs graag een podium; sinds onze start hebben we al aardig wat nieuw talent een plek kunnen geven.’

Wat zijn – wat verder vooruitkijkend – de plannen?

Brinkman: ‘Ik kan me voorstellen dat we ooit een rol gaan spelen bij het uitgeven van proefschriften. Wat ik ook mooi zou vinden, is om auteurs mee te laten profiteren van ons succes. Maar dat zal pas in een verre toekomst kunnen. Voorlopig gaat elke cent die we verdienen naar verbreding van ons productaanbod.’ ■

BRAM BRINKMAN (1970)

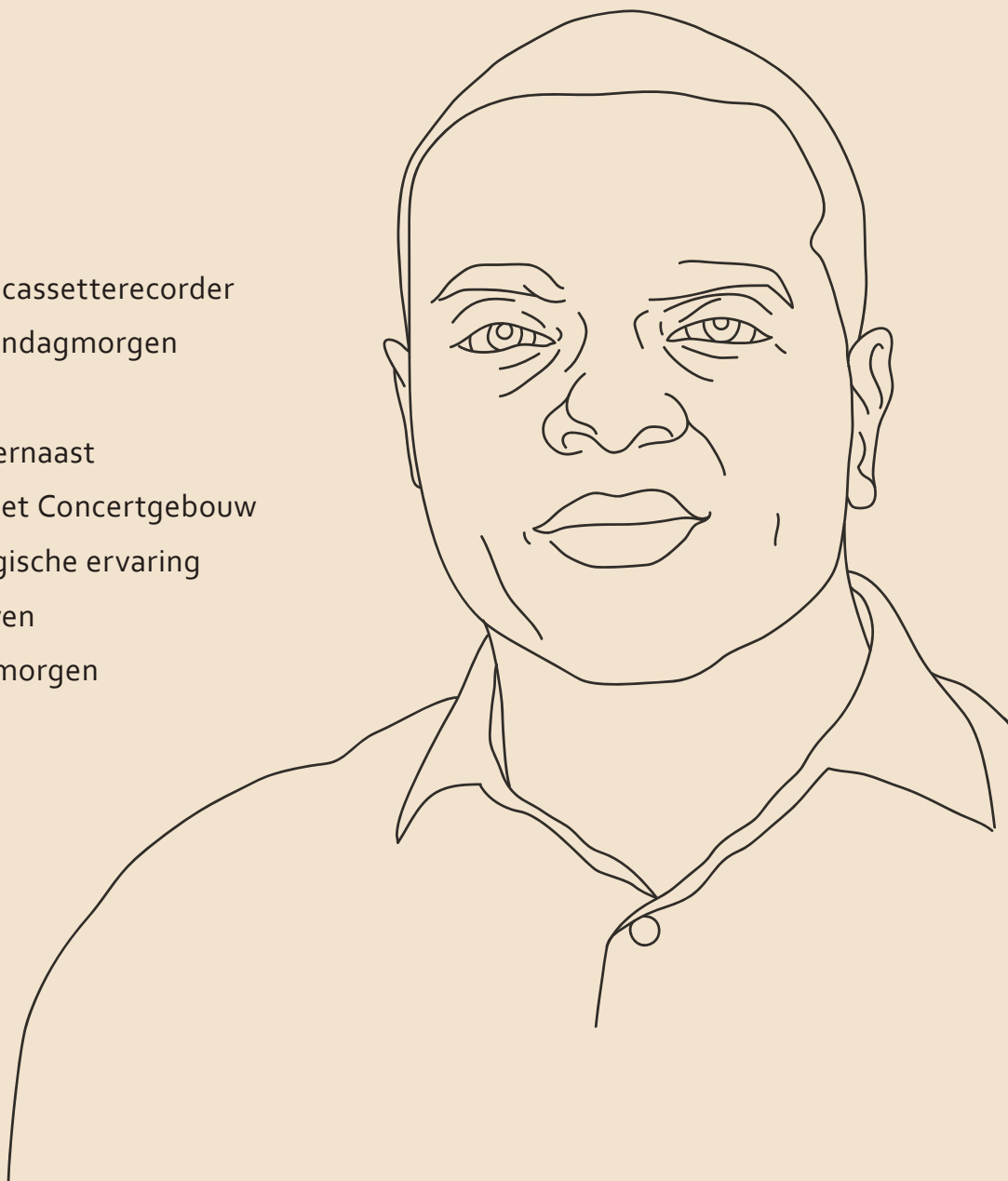
- **STUDIES** Communicatiewetenschappen aan de UvA en International business aan de Heao Haarlem
- **2016 - HEDEN** Oprichter en uitgever NLFiscaal
- **2009 - 2016** Partner Thomas & Brinkman Executive Search en uitgever Thomas & Brinkman Uitgevers
- **2002 - 2009** Senior uitgever fiscaal fonds van Sdu
- **1997 - 2002** Consultant finance professionals Vitae

VICTOR MAES (1956)

- **STUDIE** Fiscale economie aan de UvA
- **2016 - HEDEN** Oprichter en uitgever NLFiscaal
- **1997 - HEDEN** Eigenaar Fiscanet (samen met Felix Peppelenbosch)
- **1986 - 1996** Medewerker KPMG Meijburg
- **1982 - 1986** Medewerker Belastingadviesbureau Dr M.A. Snijder

Mijn vader had een cassetterecorder
Daaruit klonk op zondagmorgen
klassieke muziek
Hij lag in bed en ik ernaast
Later ontdekte ik Het Concertgebouw
Daar zijn is een magische ervaring
Bij Bach of Beethoven
is het weer zondagmorgen
Mijn vader is er ook

Het Concertgebouw bestaat dankzij
muziek liefhebbers. **Michael Kembel** steunt
Het Concertgebouw Fonds door zijn
Kringlidmaatschap.
Is Het Concertgebouw u ook dierbaar?
Steun ons. Nu of later.

Het Concertgebouw Fonds
+31 (0)20 573 04 59
fonds@concertgebouw.nl
www.concertgebouw.nl/steun-ons

Ineke Koele, The Floris

‘FISCAAL DEBAT BEPERKT ZICH VAAK TOT DE ECHOKAMER’

Fiscalisten spuien hun ongenoegen over wetgeving en ongenueanceerde beeldvorming, vooral in de vakliteratuur. Dat heeft geen zin, vindt fiscaal jurist Ineke Koele, oprichter van debatplatform The Floris. ‘Fiscaliteit is het huishoudboekje van de samenleving en daarmee superbelangrijk voor iedereen.’

Wat wil je met The Floris?

‘Ons doel is om de democratische rechtsorde te bevorderen. We willen met The Floris de kwaliteit van het debat over fiscaliteit verbeteren. Geen clickbait journalistiek of populistische aanvallen, maar een zuiver inhoudelijk debat.’

Is dat nodig?

‘Zeker. Er wordt door de media en de politiek geframed met opinies die ongenue-

anceerd en vaak ongefundeerd zijn. Vakgenoten halen óf hun schouders op óf spreken zich uit in vakliteratuur. Daarin komen de laatste jaren steeds meer frustraties naar voren, over slechte wetgeving, uitvoering en ethiek. Maar het zijn dezelfde fiscalisten die dat lezen. Dat is een zinloze besteding van je energie: zo beperkt het debat zich tot een echokamer. Daar moeten we iets aan doen, vind ik. Het fiscale systeem moet gebaseerd

zijn op wederzijds respect. En fiscalisten hebben als experts een maatschappelijke rol in dat opzicht.’

Sinds half augustus is The Floris live, met al een aantal kritische artikelen van prominente vakgenoten. Hoe zorg je dat het niet weer een onderonsje wordt van fiscalisten?

‘The Floris is naar buiten gericht, heeft geen betaalmuur en gaat over maatschappelijke aspecten van ons vak. →

We gaan meer op de trom roffelen in het publieke domein, onze bijdragen posten op social media, persberichten publiceren en bijdragen aan leden van de Tweede Kamer sturen. We reageren ook op brede publieke discussies, bijvoorbeeld over de kloof tussen arm en rijk. Het is mooi dat iemand als Sander Schimmelpenninck dat aan de kaak stelt, maar zijn fiscale aannames verdienen echt nuancering en aanvulling.'

Wat zijn belangrijke onderwerpen?

'Dat zijn er te veel om op te noemen. De ruimte tussen wet- en regelgeving en de maatschappelijke norm wordt met de dag groter, mede door de polarisatie in de politiek. Ik zie het als onze taak iets van het vertrouwen tussen burger en overheid te herstellen.'

Durven fiscalisten uitgesproken posities in te nemen?

'Je publiekelijk uitspreken is een competentie die niet bij opleidingen of universiteiten wordt gedoceerd. We zullen dat gaan trainen in debatten. Het is de bedoeling om The Floris toegankelijk en speels te houden. Tegelijkertijd staat de hygiënefactor voorop: willen we de kwaliteit van het debat verbeteren, dan

INEKE KOELE (1967)

- **STUDIES** Fiscaal en Nederlands recht Rijksuniversiteit Groningen, promotie Universiteit Utrecht
- **VANAF 2010** belastingadviseur en advocaat Koele Tax & Legal Perspecta
- **VANAF 2017** voorzitter ProCompanion
- **VANAF 2019** voorzitter Raad van toezicht The Floris
- **2008 - 2010** medeoprichter Benvallor advocaten belastingadviseurs
- **1990 - 2008** advocaat en partner (VANAF 1998) Van Mens & Wisselink

Hoe houd je bijdragen toegankelijk voor een groter publiek?

'Fiscalisten leggen de hele dag complexe dingen uit aan leken. Wat geweldig helpt, is dat we een schrijfcoach hebben, de enige betaalde functie bij The Floris. Dat is neerlandicus Edwin Venema. Hij begeleidt auteurs op lichtvoetige wijze.'

Over betaling gesproken, hoe is The Floris financieel georganiseerd?

'Toen ik drie jaar geleden het idee kreeg voor een debatplatform bedacht ik meteen dat het een stichting moest worden, door een goed doel voorzien van een startsubsidie, om de onafhankelijkheid te waarborgen. Wij willen niet het etiket krijgen van een of ander lobbygroepje. Zelf adviseer ik vooral vermogende families en non-profitorganisaties, dus het opzetten van een ANBI is voor mij gesneden koek. 'De aanloop naar live gaan was lang, vooral door de zoektocht naar financiering, maar uiteindelijk heeft het Gieskes-Strijbis Fonds voor een startsubsidie getekend. Dat geld hebben we nu wel uitgegeven. Het is daarom wel belangrijk dat veel fiscalisten lid worden van The Floris. We hebben geen businessmodel en zijn dus afhankelijk van ledenbijdragen.'

Hoeveel betalen leden?

'Slechts €75 per jaar, we willen het toegankelijk houden.'

En nu?

'Nu moet het platform groeien. Op 10 november hebben we ons eerste debat voor fiscalisten. Zij gaan onder leiding van Charles Groenhuijsen in alle vrijheid met elkaar in debat over het thema 'beïnvloeding' binnen de context van ongelijkheid. Zulke bijeenkomsten moeten een Clubhouse-gevoel creëren, waarbij je leert hoe de hazen in het fiscale discours nu echt lopen. We hebben nog allerlei andere plannen, maar eerst moeten we body krijgen.' ■

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden via thefloris.nl

'DE RUIMTE TUSSEN WET- EN REGELGEVING EN DE MAATSCHAPPELIJKE NORM WORDT MÉT DE DAG GROTER, MEDE DOOR DE GEPOLARISEERDE POLITIEK'

moeten we ervoor zorgen dat publicaties positief gericht zijn, met suggesties hoe het beter kan. Daarom kiezen

wij een groep auteurs, de Ridder van de Ronde Tafel, die bijdraagt aan The Floris.'

MAX OOSTERBAAN (32), PWC

RUST IN DE KOP

Max Oosterbaan is transfer pricing-specialist en bezoekt in zijn vrije tijd whiskydestilleerderijen voor zijn verzameling.

Hoe begon het? 'De fascinatie begon tijdens een vakantie met een vriend in Schotland, op mijn 24e. Ik hou van de natuur en van wandelen. Naast onze hikes gingen we op het eiland Islay naar alle destilleerderijen. Daar kocht ik de eerste fles van mijn verzameling.'

Waarom whisky? 'Naast mijn drukke werk zoek ik rust. Voor het openen van een goede fles whisky heb je tijd nodig. Je kan heel goed gaan zitten en nadenken met een *dram*.'

Wat is je bijzonderste fles? 'Ik heb veertig flessen, maar de bijzonderste is nog steeds die van de eerste reis, een *distillery*

only Lagavulin. Ik hou van rokerige whisky's.'

Welke staat nog op je verlanglijst?

'Na Schotland ligt mijn focus op Japanse whisky's. De Japanners zijn naar Schotland gegaan om te oefenen en zij zijn heel goed in het uiteindelijk verbeteren van één product.' ■

WIE HET LAATST LACHT...

Sinds 2013 legt de fiscus woningcorporaties met meer dan vijftig sociale huurwoningen jaarlijks een verhuurderheffing op. Geen klein bier: de staatskas kon in 2020 circa € 1,8 miljard bijschrijven. Maar de belasting leidt ook tot procedures met opvallende uitkomsten. Ruud de Jong van Deloitte over de recente casus van de relatief kleine woningcorporatie X, een van zijn klanten.

Ruud de Jong stapte in 2001 over naar de advieswereld: naar Deloitte, waar hij nu Senior Manager Tax is. Dit na bijna 23 jaar bij de Belastingdienst, waar hij na de havo was gaan werken. Zijn studie fiscaal recht deed hij destijds in de avonden. Als inspecteur was hij veel bezig met IB-winst en vennootschapsbelasting, maar de loonbelasting trok ook: hij wilde als fiscalist 'breed onderlegd' zijn. Zijn huidige cliënten zijn vooral woningcorporaties, openbaarvervoerbedrijven en zorginstellingen: de ondernemende overheid dus.

DE CASUS

Woningcorporatie X heeft een kantoorpand, gekwalificeerd als 'niet voor bewoning geschikte ruimte', omgebouwd tot vijftig sociale huurwoningen. In

2015 kreeg ze daarvoor een definitieve investeringsverklaring van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Daardoor heeft ze voor de verhuurderheffing over dat jaar recht op een vermindering van € 10.000 per woning; in totaal dus € 500.000. De niet verminderde verhuurderheffing bedraagt € 1.139.658, op grond waarvan X € 639.658 op aangifte voldoet. X wil vervolgens de volle verhuurderheffing van € 1.139.658 aftrekken van de winst en de heffingskorting van € 500.000 afboeken op de kostprijs van de woningen. Dat leidt tot een geschil: de inspecteur wil onder geen beding daarmee instemmen. Voor alle duidelijkheid: de verhuurderheffing is als last aftrekbaar bij het berekenen van de belastbare winst voor de vennootschapsbelasting.

MOEDIG

De Jong is al sinds 2005 fiscaal adviseur van X en zo vanaf het begin betrokken bij de casus. 'Het is een kleinere corporatie, maar wel een actieve. Toen ze in 2013 met het plan kwam voor de ombouw van dat kantoorpand vonden we dat bij Deloitte best moedig. Technisch is de transformatie zonder veel problemen afgerond, maar fiscaal kwamen er in 2015 dus de nodige beren op de weg. Want mag X nu het brutobedrag van € 1.139.658 aftrekken of slechts wat aan verhuurderheffing is betaald – dus € 639.658? →

JURISPRUDENTIE

- ECLI:NL:GHARL:2020:2528
- ECLI:NL:PHR:2020:1079
- ECLI:NL:HR:2022:1036

een investeringssubsidie is die je in mindering mag brengen op de kostprijs van investeringen. Na twee afwijzingen is De Jong niet heel optimistisch over de uitkomst. 'Ik heb tegen X gezegd dat we veertig procent kans hadden op een goede afloop, maar adviseerde toch om ermee door te gaan. We hadden naar mijn idee gewoon goede argumenten. Toen kwam het eerste lichtpuntje: de conclusie van A-G Wattel op 13 november 2020. Die ondersteunde onze standpunten, meende dat het cassatieberoep van X "doel treft" en gaf de Hoge Raad in overweging het beroep gegrond te verklaren.'

ARREST

Voorzichtig optimisme dus bij De Jong en de zijnen na deze voorzet van de A-G. De finale beslissing liet echter op zich wachten. 'De uitspraak werd een keer uitgesteld en zo duurde het tot 8 juli 2022 tot ik – behoorlijk nerveus – op Rechtspraak.nl het arrest kon lezen. Maar dat bleek helemaal onze kant op te vallen: volgens de Hoge Raad "geven de oordelen van het hof blijk van een onjuiste rechtsopvatting". Nou, daar werd ik blij van! Ik belde meteen mijn cliënt. Die was de zaak al een beetje vergeten, maar was natuurlijk ook aangenaam verrast.'

BELANG

Wat is het bredere belang van dit arrest? Wat kunnen de gevolgen van deze duidelijke uitspraak zijn? Volgens De Jong is 'het nog te vroeg om daarover concreet veel te kunnen melden. Wel weet ik dat een fors aantal woningcorporaties, waarvan de meeste groter zijn dan mijn cliënt, ook korting heeft aangevraagd. Bij hen gaat het dus om veel hogere bedragen dan de 500.000 euro van corporatie X. Hoe dat uitpakt, moeten we afwachten.'

LES

Heeft De Jong als procederende partij nog iets geleerd van de gang van zaken? 'Ja, dat je na twee afwijzingen bij de rechter je zaak in cassatie toch nog kunt winnen – voluit winnen zelfs. Het is een mooi voorbeeld van "wie het laatst lacht, lacht het best"'. ■

'NA TWEE TWEE AFWIJZINGEN BIJ DE RECHTER TOCH NOG VOLUIT WINNEN IN CASSATIE'

We hebben al snel contact gezocht met de inspecteur. Wij stelden dat gezien de feiten die korting van € 500.000 fiscaal te beschouwen valt als een objectsubsidie. Voor onze cliënt was die kwalificatie een belangrijke reden om dit risicovolle project door te laten gaan. Maar de inspecteur wees die visie af. Toen konden we niet anders dan een procedure starten.'

RECHTBANK & HOF

De uitspraak van Rechtbank Arnhem-Leeuwarden? 'Die viel nogal tegen' in De Jongs herinnering. 'De zitting was kort; na een kwartier stonden we weer bui-

ten. Al onze argumenten waren van tafel geveegd. Volgens de rechtbank was slechts € 639.658 aftrekbaar.'

De onvermijdelijke volgende stap: hoger beroep bij Hof Arnhem-Leeuwarden. 'Maar Het hof conformeerde zich aan de uitspraak van de rechtbank. De inspecteur had juist gehandeld. Dat wil zeggen, volgens het systeem dat de wet verhuurderheffing voorschrijft. Zo ving we twee keer bot.'

CASSATIE

Dan rest nog één uitweg: beroep in cassatie bij de Hoge Raad. De hamvraag bleef of de verhuurderheffingskorting

SIGRID HEMELS

‘NA VIJF MINUTEN WAS IK VERKOCHT’

Bij toeval belandde Sigrid Hemels in de fiscaliteit, om uiteindelijk belastingadviseur en hoogleraar te worden. Sinds juni is zij Staatsraad bij de Afdeling advisering van de Raad van State.

Als ik niet in Rotterdam kunst- en cultuurwetenschappen was gaan studeren, was ik nooit fiscalist geworden. Over economie had ik nooit nagedacht. Sterker nog: verving ik in de vijfde klas economie II als vak door handvaardigheid. Maar ik had me sterk voorgenomen nooit werkloos te worden. En tijdens mijn eerste studiejaar realiseerde ik me dat ik op weg was naar een onzekere toekomst. Het eerste jaar kreeg ik het vak Economie van de Kunstsector. Dat beviel zo goed dat ik na mijn propedeuse overstapte naar de studie economie. Als keuzevak volgde ik Fiscale Economie bij Leo Stevens. Na vijf minuten was ik verkocht: zó leuk! Het mooie aan de fiscaliteit is dat het eigenlijk detectivewerk is. Je hebt een bak met feiten en je hebt de wet. Hoe werken die twee nou samen? Het beleidsmatige effect van belastingen fascineert me ook: hoe werken die

in de maatschappij?

Na dat eerste college besloot ik om van belastingen mijn werk te maken en van kunst mijn hobby. Uiteindelijk combineerde ik de fiscaliteit en kunst in mijn onderzoekswerk. Spijt van mijn keuze voor de fiscaal-economische kant heb ik daarom nooit gehad.

Ik ben nooit bezig met het uitstippelen van een carrièrepad. Als iemand mij vraagt waar ik over vijf jaar wil zijn, denk ik: geen idee! Ik had ook niet bedacht dat ik bij de Raad van State zou gaan werken, al ben ik daar nu heel blij mee. Ik vind het bijzonder dat ik na 25 jaar binnen dat mooie domein van belastingen weer een hele nieuwe baan heb. De fiscaliteit is mij bekend, maar nieuw hier is het Haagse, als onafhankelijk wetgevingsadviseur in het politieke krachtenveld. Daarvan leer ik enorm veel. En dat vind ik altijd geweldig: nieuwe dingen leren.’ ■

SIGRID HEMELS (1973)

- 1992 - 1997 Studie Fiscale Economie • 1997 - 2022 Belastingadviseur KPMG Meijburg + Allen & Overy
- 1999 - HEDEN Docent/hoogleraar op de universiteit van Utrecht, Leiden, Rotterdam en Lund (Zweden)
- VANAF 2022 Staatsraad Afdeling advisering, bij Raad van State

DE KUNST VAN HET DOORGEVEN

VOLGENS NINKE KAST

'Adembenemend. Dat is het goede woord.
De sfeer, de kleuren, de ruimtes. Je wordt in het
Rijksmuseum overdonderd door mooie dingen.
De ziel van de kunstenaar. Die voel je hier.
Die hangt hier. Dat allesoverstijgende talent,
dat gevoel van totale overgave, dát zit in die
schilderijen. En dat is zo iets waardevols.
Dat moet je koesteren. Dat mag niet verloren
gaan. Iedereen moet dat kunnen ervaren.
Daar geef ik alles voor. Want alleen dan,
gaat het voor altijd door.'

INFORMATIE OVER SCHENKEN EN NALATEN:
RIJKSMUSEUM.NL/STEUN OF VIA 020 6747 000

RIJKS MUSEUM

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

FOUNDER

MAIN SPONSORS

PHILIPS

VRIENDENLOTERIJ

ING

kpn